

טור' סובול דויד
172976
בן יפה וישראל
נולד ב- 21.12.1922
התגייס לצה"ל ב- 1948
שרת בגדוד "הבוקעים הראשון" (51)
נפל ב- 12.6.1948
בעת מילוי תפקידו.

סובול דויד

בן ישראל ויפה, נולד ב־21.12.1922 בדובנא שבווהלין המערבית (או בפולין). בן יחיד להורים אמידים ונוטים להתבוללות (אביו היה רוקח). למד בבתי־ספר עממי ותיכוני פולניים, אך מצא את דרכו לקן "השומר הצעיר". התגברות האנטישמיות בפולין הביאה שינויים גם בהלך־רוחם של הוריו, וכשביקש מהם דויד ב־1938 רשות להצטרף לשירה שאירגן הקן שלו לעלות ארצה עם "עליית־הנוער", שוב לא התנגדו לכך

התנגדות עקרונית, ועיכבוהו רק לזמן מסוים, בהבטחה שבשנה הבאה, לאחר שיקבלו לרשותם את עזבון הסב, יעלו יחד אתו. בינתיים פרצה מלחמת־העולם ודויד נקלע בזרם הפליטים לרוסיה. שם התנדב לצבא הפולני, בתקוה שיגיע עמו למזרח התיכון ויישאר בארץ־ישראל, אך הוא נשלח לגדוד שנלחם נגד הגרמנים, נפצע קשה בקרב ונפל בשבי. בהתחפשות בשם אריי הושאר בחיים כנוצרי. השתתף בתפילות הקתוליות עם יתר השבויים, שר במקהלה, ואף ביקש ללמוד נגינה במגרפה, כדי לנגן בעבודת־הקודש. אחרי השחרור התנדב לחנך וללמד ילדים במחנה עקורים באוסטריה. אחר־כך הצטרף לקיבוץ של תנועתו שנוסד בדרך־הנדודים, הגיע ארצה בנתיב ההעפלה ב־27.6.1946 וכשנתקבל כחבר לקיבוץ מזרע אמר בפשטות חגיגית: "זהו היום המאושר בחיי. רכשתי לי בית". מאז עשה לביתו בעבודות המשק והגן עליו בחורף תש"ח. כשיצאו חברים אחרים לגיוס הביע את שאיפתו להתגייס גם הוא, "להשתתף במשימתם של כל החברים". משאלתו נתמלאה כשגויס לפי המכסה להגנת עמק הירדן עם ראשית הפלישה הסורית. בהיפרדו אמר בענוה לאחד החברים: "אין דבר, הולך אני שמה כשמאחורי בית דואג, בית שכדאי להילחם בעדו".

בעמדו עם כיתתו מול התקפה סורית של כות־שריון רב באזור משמר־הירדן, חש עם עוד שלושה חברים להוציא פצוץ מקו־האש. גם הוא נפגע ונפל ביום 12.6.1948. למחרת היום הובא לקבורה בראש־פינה. לפי בקשת הקיבוץ הועברו עצמותיו ביום 12.12.1950 לבית־הקברות הצבאי בעפולה. זכרו הועלה בחוברת "לזכרם" של קיבוץ מזרע.

הקרב שבו השתתף דויד

המערכה בבקעת כנרת

לקראת הפלישה

15 במאי קרב, משמעותו של תאריך זה לגבינו היתה — משימות קרב קשות למעלה מכותנו, בין רוכסי הגולן הולך ומתרכז הצבא הסורי לקראת פלישה, דרומה מזה מתרכזים כוחות הלגיון וצבא עיראקי — לקחימה כבר השיגו בקרב הקודם על המשטרה וקבוצת גשר, ויש להניח שלמדו ממנו, קו-ההגנה הטבעי של העמק הוא ברכסים, והם ביד האויב, הירמוך ניתן למעבר בכמה מקומות, המישור כולו פתוח ופרוץ, לא היה לנו, עד כה, כל מגע עם צבא סדיר, פרט לנסיון-מה בגשר, ורבה היתה, על-כן, המתוחות, חוץ מדאגה עיקרית זו, — הרי גם עורף החזית לא היה מובטח, לא קשה לשער פריצה מכיוון הרי נצרת, על מנת להתלכד עם הפולשים לשתי זרועות-מלקחים חונקות, המרחק אינו גדול ביותר, והישוב דליל, מספר מבצעים, שנערכו לפני ה-15 במאי, כדי למנוע או להפחית את הסכנה שמעורף, היו הטיהורים בגליל-התחתון וכיבוש צמח, בעמק-הירדן עצמו נעשו פעולות המניעה העיקרית ע"י החבלנים, כך, ב-5 במאי, הופצץ בכמה מקומות הכביש הירדן מרכס הגולן לאל-חמה, אלא במשך הזמן תוקן כביש זה, ואי-אפשר היה לחבלו שנית מפאת האבטחה, כן הונחו מוקשים במעברות הירמוך ושפך הירדן לכנרת. מכיוונים שונים היתה הפלישה עלולה להתחיל, שוערו ארבעה צירי פלישה עיקריים, שלפיהם תוכננה ההגנה: (1) משפך הירדן לעבר טבחה ובקעת גנוסר, (2) מכיוון ואדי אל-חמה, — ע"י הצבא הסורי, (3) מנהרים אל גשר, במגמת עיקוף וכיתור ישובי העמק ממערב, (4) מסביבת קו צינור הנפט לעבר בית-יוסף והמישור דרומה, — ע"י הלגיון והצבא העיראקי.

נוכח הסכנה היה צורך לארגן את כל כוח האדם, לרבות אנשי הישובים, לחלוקת-תפקידים מתאימה, מטה הנפה, שטיפל באזורים, הועמד תחת פקודת גדוד "ברק". הגדוד פנה לועד הגוש בדרישה להעמיד 100 אנשים על נשקם מתוך הישובים, גיוס זה, ללא פקודה מן המוסדות העליונים, נתקל בקשיים, שנבעו מאי-ידיעת השיטות של ההתגוננות שיש לנקוט, וכן מאי הערכה מספיקה של המצב העלול להתפתח. כל העבודות נפסקו בעמק, וכל האנשים עסקו בהתבצרות, בחפירות ובמקלטים, ועד הגוש טיפל בארגון קו-הביצורים החיצוני, שיתבסס על הביצורים והתעלה האנטי-טנקית מימי הבריטים שבסביבות צמח — סמרה, ויושלם לעבר נהרים, לביצוע עבודות אלה ביקש הועד אנשים מן החוץ, ומשום-מה לא השיגום, ואלו אנשי הישובים לא הועסקו בכך. קצב הטיפול בענינים לא הלם את מהירות התפשטותם של המאורעות. ב-10 במאי הועמדו לרשות הגדוד 100 האנשים המבוקשים על צידם, כדי להוות כוח ניד באיזור.

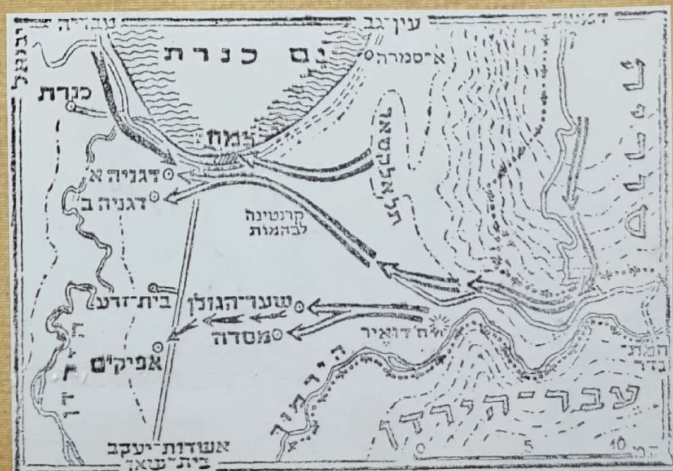
נקודת-תורפה בהגנת העמק היתה נהרים, ישוב זה היה זכיון של חברת החשמל בשטח העבר-ירדני, במחנה חיל-הספר הנתה יחידה של הלגיון ושמרה על כל מבואות האזור, פיקוד ההגנה בעמק-הירדן לא יכול היה לתכנן ולקבוע לגבי נהרים, באותה השיטה שטיפל באזורים אחרים, מאחר שחברת החשמל לא החשיבה דבר זה וסמכה על יחסיה וקשרי ההון הבריטי עם עבדאללה, כמה ביצועים הוכשלו בעטיה, את עניניה באזור סידרה באמצעות מוסדות הישוב העליונים, בהנחה זו החזיקה עד לרגעים האחרונים, כשהשעה כבר היתה מאוחרת מלעשות משהו מכריע להצלת המפעל. ב-14 במאי נכבשה נהרים ע"י הלגיון, אנשיה נלקחו בשבי, השכונה נהרסה, והתחנה נפגעה, עם זאת יצוינו מאנשי ה"הגנה" במקום, שבתוך כל ההגבלות שהיו, עשו ככל יכלתם, וגם הצליחו להעביר חלק מן הנשק לגשר, בטרם יפול בידי הלגיונרים.

בעיות מסוכנות נוספות היו בגשר ובעין-גב, גשר היתה השער לשלשת העמקים: עמק-הירדן מצפון, עמק בית-שאן מדרום ועמק חרוד, ממעברו הטבעי של ואדי בירה, ליד רמת-כוכבא, כבר זה חולש על כל העמק ומבטיח את המעבר לפני הארץ, במידת מה הופחתה הסכנה ע"י כיבוש רמת-כוכבא ע"י אנשי "גדעון" בליל 16 למאי. עין-גב היתה מבודדת, התחבורה אליה עברה דרך ים כנרת, קשיים אלה יצרו בעיות חריפות, חסר היה נשק נט, וחומרי נפץ, ברור היה, שהאויב ינסה להכניעה במצור ולהתישה ע"י הפגזות, השארנו, לכל מקרה, בעין-גב מחלקה, שתשמש רזרבה להגנת הנקודה.

עמק הירדן

מפת הקרב שבו השתתף דויד

הקרב שבו נפל דויד ז"ל

כז שבט תשנ"ג
17 בכריוז 1993

יזמן של הקרב על משמר הירדן, (שנכתב באחור של 45 שנים)

כידם הכרזת המדינה, שכבתי בחזר חוליס של קכוץ כתר גלעדי. כיומיים לפני כן באטרן
" גדנ"ע " קפצתי בצורה לא נכונה מנג חוזר האוכל של חל חי, ונקעתי את הקרסול.
כשהובילו אותי עם אלונקה לכפר גלעדי הרגשתי כמו טרומטלדור אחרי שורה כחצר חל חי.
עם נקע בקרסול הציבו אותי בשמירה לילה כאחז מעמדות שמירה של הקכוץ. כלילוח היו המצבות,
מזכרון של הגכול הסורי, אנחנו הרגשנו מאד בטוחים, עם הרובים הקנרים.
יזמן כיום X. אחרי השמירה, באו אלי והודיעו לי שנבחרתי לצאח עם עוד שני חברי מגרעין "ן"
ועוד מספר חברי מסק לסייע לצבא. כנראה. שצינו שאנחנו יוצאים להגבר את משמר הירדן.
עלינו על כלי תחבורה כלשהו ונסענו, שכעה אנשים בסך הכל לראש פינה- יהושוע, ירדיה,
....., הצייר הנכה. בעלה של המורה רבקה, כדור, מהגרעין האונגרי, אריה איחני (מקרובי),
שלמה דסקל (היפת והגנדרן) ואנוכי, כעבור שעה היינו במשטרת ראש פינה וחיכינו.
בינתיים החותהן הג'ינג'י שהיה אחראי על החותה היחיד של הגליל העליון הורה לנו להיריד
ארבזים של פגזים למרחף וכעבור חצי שעה הורה לנו להעלות אותם חזרה. אוכל ושהיה לא קבלנו.
דאם כן קבלנו לא לשובע. לקראת הלילה, עלינו לרוי על שני אוטובוסים (או יוחר) ונסענו
למספר הירדן. כדיעבד נודע לנו שהאוטובוסים נשלחו לפנות את היחידה הצבאית שהיחה בחגבורת
כמושבה. מיד אחרי שהגענו פזרו אותנו במספר עמדות ושמרנו עד הזריחה. לאחר מכן הוכנסנו
עם עוד חברי משקים שכנים לאחד המרחפים של המושבה למנוחה.
במרחף היה מחזה סוריאליסטי. שכבנו שלשה צעירים רעבים, וסביבנו כמות גדולה של מזון:
שמורים, ממחקים, הרבה שוקולדה, מכל טוב. בעל המרחף (של המכולת) אמר שאנחנו יכולים
לקנות אוכל ממנו, אבל לא היחה לנו פרוטה. מי ראה אז כסף בקכוץ כפר גלעדי ?
בצהרים הסורים הפגינו את המושבה, בדיוק כשאנחנו רצנו ברחוב הראשי לנקודת ריכוז לקראת
סידור בשטח. לא פחדנו, אבל בשמוע שריקה של פגז נצמדנו לאחד הקירות או נשכבנו בהתאם לנסיבות
יצאנו לסדור מחוץ למושבה לאסוף נשק מפצועים והרוגים מהיום הקודם, בו היחה התקפה על
המושבה שנהדפה על ידי הצבא. הינו כעשרה, ובינינו מספר גזענים לא מהאזור.
אספנו מספר כלי נשק מהרוגים ומפצועים, אך את הפצועים השארנו בשטח. בדרך חזרה פחדנו
על ידי ההוחחים הסורים ובלינו עוד קצו זמן בשכיבה, וחזרנו לכונקר. לקראת ערב חזרנו
לעמדת ושם הינו כל הלילה.
יום שלישי לפני הזריחה הגיעו חילים לעמדת. אמרו לנו שהם מתל אביב ושם גוייסו לא מזמן.
היו להם כובעי פלדה שסוויים כמו של הצבא הבריטי. לנו היו כובעי פלדה מהצבא האמריקאי.
הם פונו מהמושבה בעוד יום. נראה לי שהיו הרבה פקודות סותרות באותם הימים.
בחזרה לכונקר חלקו לנו רובים ציכים וראינו גם מקלע ציכי, "שפנדאו" . כל אחד קבל 50
כדור. למיטב זכרוני באוח יום לא היחה שום פעילות מיוחדת, אחרי שינוף פששונו את יחר
האנשים כמושבה, חלקם חימנים, שדברו על החברים שלהם שנפלו בקרב של היום שקדם לבראנו.